

๐๑๖ สิทธิของผู้เสียหาย หรือเหยื่อ อาชญากรรม และสิทธิผู้ต้องหา

สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ
02-287-3004-7

POLICE
THUNGMAHAMEK
4.0

เขตด่วน-เหตุร้าย
*แจ้งโทร 191

สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ
THUNGMAHAMEK POLICE STATION

เป็นหนึ่งในเดียว
เป็นมืออาชีพ
เพื่อประชาชน

สิทธิของผู้ต้องสงสัยในคดีอาญาชั้นสอบสวน

ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาล(ป.วิ.อ.มาตรา 2(2)) จากความหมายของผู้ต้องหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้ต้องหานั้นเป็นเพียงผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิดเท่านั้น แต่การที่ทางกระทำความผิดจริงหรือไม่ ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่างๆโดยศาล ซึ่งผู้ต้องหานั้นถือเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ที่รัฐธรรมนูญฯได้รับรองสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆไว้ ประเทศไทยได้รับรองสิทธิของผู้ต้องหาไว้ ดังนี้

- 1 สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดจะถือว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด (รัฐธรรมนูญฯ น.39)
- 2 สิทธิที่จะได้รับการสอบสวนหรือพิจารณาด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม (รัฐธรรมนูญฯ น.40 (3)(4)(7) ป.วิ.อาญา น.130, 134 วรรคสาม)
- 3 สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐหรือการจัดหาความช่วยเหลือ (รัฐธรรมนูญฯ น.40(7), และ ป.วิ.อาญา น.134(1))
- 4 สิทธิที่จะไม่ให้ทนายความเป็นผู้ตั้งข้อสงสัยหรือกล่าวหาตนเองทุกข้อ (รัฐธรรมนูญฯ น.40(4))
- 5 สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวในกรณีที่ถูกจับโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (ป.วิ.อาญา น.90)
- 6 สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา อย่างรวดเร็ว และเรียกหลักประกันขึ้นก่อนมีดี การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามกฎหมายและต้องแจ้งเหตุให้ทราบโดยเร็ว (รัฐธรรมนูญฯ น.40(7) และ ป.วิ.อาญา น.106 (114))
- 7 สิทธิที่จะสามารถคัดค้านการไม่ให้ประกันตัว (ป.วิ.อาญา น.119 กว)
- 8 สิทธิที่จะยื่นข้อกล่าวหาอาชญากรรมที่ผู้ต้องหาไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยหรือไม่ สามารถพูดหรือได้ยินหรือสื่อความหมายได้ (ป.วิ.อาญา น.13 วรรคสองและวรรคสาม)
- 9 สิทธิที่จะได้รับหลักประกันในเรื่องความสามารถในการต่อสู้คดี ในกรณีที่ยื่นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กบฏและไม่สามารถต่อสู้คดี ได้ (ป.วิ.อาญา น.14)
- 10 ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้ทางโจรกรรมทั้งการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมไว้โดยศาล (ป.วิ.อ.น.7/1 วรรคแรก)
- 11 มีสิทธิพบและปรึกษาทนายผู้ซึ่งจะเป็นทนายคนแรกเป็นการเฉพาะตัว (ป.วิ.อ.น.7/1(1))
- 12 มีสิทธิให้ทนายความ หรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจ เข้าฟังการสอบสวนปากคำตนได้ ในชั้นสอบสวน (ป.วิ.อ.น.7/1(2))
- 13 มีสิทธิได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร (ป.วิ.อ.น.7/1(3))
- 14 มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อมีการเจ็บป่วย (ป.วิ.อ.น.7/1(4))
- 15 สิทธิที่จะได้รับโอกาสเพื่อรักษาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงขึ้นเป็นประโยชน์แก่ตนได้ในชั้นสอบสวน (ป.วิ.อ.น.134 วรรคสี่)
- 16 สิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้ในชั้นสอบสวน ถ้าผู้ต้องหาให้การ ก็ยกคำที่ผู้ต้องหาให้การหรือไม่ให้ในชั้นสอบสวน ถ้าผู้ต้องหาไม่ให้การ ก็ยกคำที่ (ป.วิ.อ.น.134(4)(1))

016

ที่มา : สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา - สำนักงานกฎหมาย และคดี กรุงเทมหานคร (bangkok.go.th)

การช่วยเหลือของผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

- ผู้มีสิทธิขอรับความช่วยเหลือ**
- 1 เป็นผู้เสียหายจากการร้องนำโดยชอบด้วยกฎหมาย
  - 2 จำเลยที่ถูกฟ้องตามคำพิพากษาเกินเวลาที่กำหนด
  - 3 จำเลยที่ถูกฟ้องระหว่างสอบสวนและมีสิทธิได้รับคำพิพากษาตามศาลฎีกาแล้ว ซึ่งต้องทนายผู้เสียหาย และคำพิพากษา และคำใช้จำเลยในคดีอาญา
  - 4 กรณียื่นอุทธรณ์ที่คณะกรรมการเห็นสมควร

- ค่าเสียหายที่ได้รับการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน**
- 1 ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล **ไม่เกิน 40,000 บาท**
  - 2 ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ **ไม่เกิน 20,000 บาท**
  - 3 ค่าขาดประโยชน์ระหว่างทำงานไม่ได้เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี
  - 4 เงินช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต **ไม่เกิน 100,000 บาท**
  - 5 ค่าจ้างทนายความในชั้นสอบสวน **ไม่เกิน 5,000 บาท**
  - 6 เงินช่วยเหลือความเสียหายอื่นๆ นอกจากข้อ 1
- ** ยื่นคำขอภายใน 2 ปี นับตั้งแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดสิทธิฯ ****

- เกณฑ์การพิจารณา**
- ✓ ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน
  - ✓ สถานทางการเงิน
  - ✓ โอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายอื่นๆ

016

ที่มา : กองทุนยุติธรรม ช่วยเหลือประชาชน 4 การตั้ง

สิทธิการได้รับการเยียวยาจากรัฐตามพระราชบัญญัติ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

ใครคือ...จำเลยในคดีอาญา

- 1 เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ
- 2 ถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดี
- 3 ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมีได้เป็นผู้กระทำอาชญากรรมหรือการก่อเหตุฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษายืนยันถึงผู้ต้องหาในคดีนี้ว่าข้อเท็จจริงเป็นของผู้ต้องหาจำเลยมีได้เป็นผู้กระทำอาชญากรรมหรือการก่อเหตุฟ้องจำเลยไม่เป็นอาชญากรรม

สิทธิที่อาจได้รับ

1. กรณีไม่เสียชีวิต
  - ค่าทดแทนการถูกคุมขัง จ่าย 500 บาท
  - (คำนวณจากวันที่ถูกคุมขังตามอัตราที่กำหนด)
  - ค่ารักษาพยาบาลไม่เกิน 40,000 บาท
  - ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพไม่เกิน 50,000 บาท
  - ค่าขาดประโยชน์ที่นำมาหาได้ (ตามอัตราจ้างขั้นต่ำในจังหวัดที่ทำงาน)
  - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ค่าทนายความ (ไม่เก็บอัตราที่กำหนด)
  - ค่าใช้จ่ายกรณีอื่น ไม่เกิน 30,000 บาท
2. กรณีเสียชีวิต
  - ค่าทดแทน 100,000 บาท
  - ค่าจัดการศพ 20,000 บาท
  - ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูไม่เกิน 40,000 บาท
  - ค่าเสียหายอื่นไม่เกิน 40,000 บาท

สถานที่ยื่นคำขอ

มีสิทธิขอรับเงินช่วยเหลือเยียวยาได้ เช่น เรือนจำและกักขังสถานทั่วประเทศ, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ, สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
** จำเลยต้องยื่นคำขอภายใน 1 ปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ตกฟ้อง **

หลักฐานสำคัญที่ผู้เสียหาย ต้องนำมายื่น

- 1 หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด
- 2 สำเนาหมายจับ หมายจำคุก และหมายปล่อย
- 3 สำเนาคำพิพากษาของทุกชั้นศาล

ที่มา : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานช่วยเหลือ
ทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี

“ไม่มีเงินจ้างทนาย ไม่มีเงินขึ้นศาล กองทุนยุติธรรมเข้าถึงประชาชนอย่างเท่าเทียม”

1 การช่วยเหลือในการดำเนินคดี

- ค่าจ้างทนาย
- ค่าที่ปรึกษาทนาย
- ค่าธรรมเนียมศาล
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

2 ใครมีสิทธิขอความช่วยเหลือ

- 👤 **โจทก์** : ต้องการยื่นคำร้องฟ้องร้องหรือบังคับคดี
- 👤 **จำเลย** : ต้องการต่อสู้คดีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

3 เกณฑ์การพิจารณา

- ✓ ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์
- ✓ สถานทางการเงิน
- ✓ โอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายอื่นๆ

4 ฐานะผู้ขอความช่วยเหลือ

- ✓ รายได้หรือความสามารถทางเศรษฐกิจ
- ✓ ภาระค่าใช้จ่ายตามปกติอันสมควร
- ✓ ภาระหนี้สินความสามารถเข้าถึง
- ✓ ความยุติธรรม

การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

“ไม่มีเงินประกันตัว กองทุนยุติธรรมเข้าถึงประชาชนอย่างเท่าเทียม”

ใครมีสิทธิขอประกันตัว
=
ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกคุมขัง
หรือจะถูกคุมขังในคดีอาญา
หรือกรณีอื่นๆ

ขั้นตอนการขอความช่วยเหลือ จากกองทุนยุติธรรม

ชั้นพนักงานสอบสวน

ชั้นพนักงานอัยการ

ชั้นศาล

เกณฑ์การพิจารณาให้ความช่วยเหลือ

- 1 ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่มีพฤติการณ์หลบหนี
- 2 ไม่ยุ่งกับพยานหลักฐานหรือไม่ก่อเหตุอันตราย
- 3 ลักษณะการกระทำผิดไม่ร้ายแรงหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย
- 4 สาเหตุหรือพฤติกรรมน่าเชื่อว่าไม่ได้กระทำผิด
- 5 ประวัติการกระทำผิด นิสัย ความประพฤติและฐานะ
- 6 ความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง

สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ
02-287-3004-7

POLICE
TRAINING
4.0

เหตุด่วน-เหตุร้าย
*แจ้งโทร 191

ส่วนที่ ๑ สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในการที่จะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ

หลักการและเหตุผล

การก่ออาชญากรรมเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และการอยู่ร่วมกันโดยปกติสุขของประชาชนในสังคมซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นความผิดอาญาผู้กระทำความผิดต้องถูกฟ้องคดีต่อศาลและต้องถูกลงโทษในขณะเดียวกันผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดอาญานั้นโดยที่ตนเองไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ก็ควรที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายจากผู้กระทำความผิดอาญานั้นด้วย แต่อย่างไรก็ตามในบางกรณีผู้กระทำความผิดมีฐานะยากจนไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะนำมาชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ หรือในบางกรณีรัฐเองก็ไม่สามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรม อีกทั้งจากแนวความคิดที่ว่ารัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับประชาชน เมื่อรัฐไม่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดอาชญากรรมได้ รัฐจึงต้องรับผิดชอบเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการรับรองสิทธิของผู้เสียหายที่จะได้รับความช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา

ผู้เสียหายในคดีอาญา

ผู้เสียหายในคดีอาญา หมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการก่ออาชญากรรมหรือการกระทำความผิดอาญาฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้

ผู้เสียหายตามกฎหมาย จำแนกออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

ประเภทที่ ๑ ผู้เสียหายโดยตรง คือ ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือผลกระทบโดยตรงจากการกระทำความผิดอาญานั้น

ประเภทที่ ๒ ผู้เสียหายโดยปริยาย หรือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีแทนผู้เสียหายโดยตรงได้ เนื่องจากผู้เสียหายโดยตรงไม่สามารถดำเนินคดีได้ด้วยตัวเอง เช่น บิดา มารดา หรือผู้ปกครองซึ่งมีอำนาจจัดการแทนผู้เยาว์ ผู้อนุบาลซึ่งมีอำนาจจัดการแทนบุคคลวิกลจริตที่ศาลมีคำสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ ผู้แทนของนิติบุคคล เป็นต้น

ประเภทที่ ๓ ผู้เสียหายในกรณีพิเศษ คือ บุคคลที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย เช่น บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทที่ได้เสียชีวิตไปก่อนที่ผู้เสียหายจะได้ร้องทุกข์ ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้เสียหาย สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีในฐานะผู้เสียหายได้

ผู้ต้องหา หมายความว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด หรือมีหลักฐานชัดเจนว่าได้กระทำความผิด แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องคดี จำเลย หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องไปยังศาลแล้วโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด ดังนั้นแยกง่าย ๆ ก็คือ ผู้ต้องหา คือบุคคลที่ยังไม่ถูกฟ้องคดีต่อศาล ส่วน จำเลย คือบุคคลที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลแล้ว

๑. สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในการที่จะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ

ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้เสียหาย” ว่าหมายถึง “บุคคลที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งรวมทั้งบุคคลผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายด้วย” และตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ผู้เสียหาย” ว่าหมายถึง “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหาย ถึงแก่ชีวิตหรือร่างกาย หรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น” จากคำนิยามของกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ ดังกล่าวจะเห็นว่า “ผู้เสียหาย” นั้นคือบุคคลที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น ดังนั้นจึงมีเหตุอันสมควรที่ผู้เสียหายจะได้รับความคุ้มครองจากรัฐไม่ว่าในขั้นตอนใด ๆ ของกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนของการสืบสวนสอบสวนโดยเจ้าพนักงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือขั้นตอนการฟ้องคดีโดยพนักงานอัยการ การพิจารณาพิพากษาคดีโดยศาล รวมทั้งขั้นตอนของการลงโทษโดยกรมราชทัณฑ์

สำหรับฐานความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายอันจะทำให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนได้ต้องเป็นความผิดตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติ ดังนี้

- ๑) ความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๘
- ๒) ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา ๒๗๖ – มาตรา ๒๘๗) ลักษณะ ๑๐
- ๓) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด ๑
- ๔) ความผิดต่อชีวิต (มาตรา ๒๘๘ – มาตรา ๒๙๔) หมวด ๒
- ๕) ความผิดต่อร่างกาย(มาตรา ๒๙๕ – มาตรา ๓๐๐) หมวด ๓
- ๖) ความผิดฐานทำให้แท้งลูก (มาตรา ๓๐๑ – มาตรา ๓๐๕) และหมวด ๔
- ๗) ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา (มาตรา ๓๐๖ – มาตรา ๓๐๘)๑ เท่านั้น

ผู้เสียหายในความผิดฐานอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วไม่มีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนแต่อย่างใด

ค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายจะขอรับได้นั้น มี ๔ ประเภท ได้แก่

๑. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ
๒. ค่าตอบแทนในกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย
๓. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ
๔. ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ทั้งนี้ค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายจะได้รับมาน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับพฤติการณ์และความร้ายแรง

ของการกระทำความผิดและสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายพึงได้รับ รวมทั้งโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่นด้วย

ส่วนจำนวนค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิจะได้รับจากรัฐ มีดังนี้

๑. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท (รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้องและค่าอาหาร วันละไม่เกิน ๖๐๐ บาท)
๒. ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท (รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้องและค่าอาหาร วันละไม่เกิน ๖๐๐ บาท)
๓. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติให้จ่ายในอัตราวันละไม่เกิน ๒๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑ ปีนับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ
๔. ค่าตอบแทนความเสียหายอย่างอื่นนอกจากที่กล่าวแล้วให้จ่ายตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรแต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท

ในกรณีและผู้เสียหายถึงแก่ความตายจะได้รับค่าตอบแทน ดังนี้

๑. ค่าตอบแทน ๓๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าจัดการศพ ๒๐,๐๐๐ บาท
๓. ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท
๔. ค่าเสียหายอื่นนอกจาก ๑ - ๓ ให้จ่ายตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท

ค่าตอบแทนตามที่กล่าวมานี้หากปรากฏในภายหลังว่าเหตุตามที่อ้างมาขอรับนั้นไม่เป็นความผิดอาญาหรือไม่ได้มีการกระทำตามที่กล่าวอ้าง ผู้เสียหายจะต้องคืนค่าตอบแทนที่รับไปแก่กระทรวงยุติธรรม

๒. สิทธิของจำเลยในคดีอาญาในการที่จะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ

จำเลย คือบุคคลที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลว่าได้เป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งจำเลยที่จะมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐจะต้องเป็นผู้ที่ถูกดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลว่าได้เป็นผู้กระทำความผิดอาญาโดยพนักงานอัยการ และถูกคุมขังอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล และศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด จำเลยจึงมีสิทธิที่จะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ และการที่จำเลยได้รับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายจากรัฐไปแล้วก็ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่จำเลยจะพึงได้ตามกฎหมายอื่นอีก ซึ่งสิทธินี้มีได้เฉพาะในกรณีที่จำเลยถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการเท่านั้น

สำหรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเลยจะขอรับได้นั้นมี ๖ ประเภท ดังนี้

๑. ค่าทดแทนการถูกคุมขัง โดยคำนวณจากจำนวนวันที่ถูกคุมขัง ในอัตราวันละ ๒๐๐ บาท
๒. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากว่าความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี
๓. ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตาย และความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

๔. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

๕. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

๖. ค่าทดแทนกรณีขอให้ศาลคืนสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษาแต่ไม่สามารถคืนสิทธินั้นได้

ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนดอัตราการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ดังนี้

๑. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท

๒. ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๓. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี ให้จ่ายในอัตราวันละ ๒๐๐ บาท

นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ

๔. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี ได้แก่ ค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น
 อื่นในการดำเนินคดี ซึ่งค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอื่นในการดำเนินคดีให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง
 แต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท ส่วนค่าทนายความนั้นให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง

แต่ขึ้นอยู่กับอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ และต้องอยู่ภายในกรอบอัตราที่กำหนดไว้ใน
 ตารางท้ายกฎกระทรวง ดังนี้คือ

(๑) คดีที่มีโทษประหารชีวิต ให้จ่ายในอัตราขั้นต่ำเรื่องละ ๔,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกินเรื่องละ
 ๑๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) คดีที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึงโทษประหารชีวิตรวมทั้งคดีอาญาที่
 มีความผิดหลายกรรมหลายกระทงซึ่งแต่ละกระทงมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๑๐ ปีเมื่อรวมโทษ
 ทุกกระทงแล้วโทษจำคุกเกินกว่า ๑๐ ปีให้จ่ายอัตราขั้นต่ำเรื่องละ ๓,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกินเรื่องละ
 ๗๕,๐๐๐ บาท

(๓) คดีอย่างอื่นนอกจากใน (๑) และ (๒) ให้จ่ายในอัตราขั้นต่ำเรื่องละ ๒,๐๐๐ บาท
 แต่ไม่เกินเรื่องละ ๕๐,๐๐๐ บาท

ในกรณีจำเลยถึงแก่ความตายให้จ่ายค่าทดแทนแก่จำเลย ดังนี้

๑. ค่าทดแทนจ่ายเป็นเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๒. ค่าจัดการศพจ่าย ๒๐,๐๐๐ บาท

๓. ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูให้จ่ายไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท

๔. ค่าเสียหายอื่นนอกจาก ๑, ๒ และ ๓ ให้จ่ายตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรแต่ไม่เกิน
 ๓๐,๐๐๐ บาท

๓. ขั้นตอนและวิธีการในการขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

บุคคลผู้มีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย ในคดีอาญาได้แก่ ผู้เสียหายและจำเลยใน
 คดีอาญา แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาถึงแก่ความตาย ก่อนที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน

หรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณี ทายาทของผู้เสียหายหรือจำเลยนั้นมีสิทธิในการเรียกร้องและรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายดังกล่าวแทนผู้เสียหายหรือจำเลยได้ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด นอกจากนี้หากผู้เสียหายจำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายดังกล่าวเป็นบุคคลผู้ไร้ความสามารถหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ในกรณีนี้ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานสามีหรือภริยาของบุคคลนั้น หรือผู้ดูแลรักษาบุคคลดังกล่าว อาจยื่นคำขอรับค่าตอบแทนค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณีแทนได้ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

โดยยื่นคำขอ ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กระทรวงยุติธรรม โดยจะต้องไปยื่นคำร้องขอภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด หรือถ้าเป็นจำเลยก็นับแต่วันที่ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด แล้วแต่กรณี

อนึ่ง ในการยื่นคำร้องขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายดังกล่าว ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาท ซึ่งได้รับความเสียหาย จะยื่นต่อศาลจังหวัดที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตก็ได้ และถือว่าการยื่นคำขอดังกล่าวเป็นการยื่นต่อสำนักงานแล้ว

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา เป็นขั้นตอนหนึ่งที่ศาลได้ให้ความสำคัญ เพราะถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของบุคคลอื่นทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นรัฐจึงมีบทบาทที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครอง เพื่อเป็นการบรรเทาและเยียวยาความเดือดร้อนของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

การขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ผู้เสียหายหรือทายาทของผู้เสียหายต้องยื่นคำขอพร้อมหลักฐานเพื่อขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการกระทำความผิด มิฉะนั้นจะเสียสิทธิไม่สามารถขอรับค่าตอบแทนได้ โดยสามารถยื่นคำขอได้ที่กรม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ส่วนที่ ๒ สิทธิการขอรับการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย และการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกองทุนยุติธรรม

ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้กองทุนยุติธรรมมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยกำหนดให้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนใน การดำเนินคดี การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว เป็นการช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน ยากไร้ ไม่ได้รับความเป็นธรรมและเพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างทั่วถึง เสมอภาค และเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้

โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว และเสมอภาค ได้มีการเห็นชอบให้มี การกระจายอำนาจในการพิจารณาคำขอรับ ความช่วยเหลือเงินกองทุนยุติธรรมทั้ง ๗๖ จังหวัด เพื่อให้การจัดการกองทุนยุติธรรมมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยให้อำนาจยุติธรรมจังหวัดและคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น ประธาน มีอำนาจพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือได้ ภายในวงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับการพิจารณา คำขอรับความช่วยเหลือเงินกองทุนยุติธรรมตามวัตถุประสงค์ของกองทุนยุติธรรม ในกรณีการขอลปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลย นั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๙ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใน การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาไว้ในหมวด ๔ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และ ข้อ ๑๒ แม้ว่าความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ จะได้มีนโยบายที่รัฐบาลกำชับและมีข้อสั่งการให้กับกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ โดยไม่ให้ พนักงานฝ่ายปกครองใช้ตำแหน่งประกันตัวผู้ต้องหาคดีทรัพยากรธรรมชาติก็ตาม แต่ในการพิจารณาของกองทุน ยุติธรรมจำเป็นต้องพิจารณาให้ ถ่องแท้ถึงเจตนาของผู้ขอรับความช่วยเหลือ โดยปรากฏพฤติการณ์และข้อเท็จจริง แห่งคดีว่าได้กระทำการไต่สวนด้วยเหตุผลประการใด เช่น เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือประกอบสัมมาอาชีพ หรือ กระทำการในเชิงธุรกิจ เป็นนายทุน อันเป็นข้อมูลที่ต้องนำมาประกอบการพิจารณาให้ความช่วยเหลือเพื่อ ประโยชน์แห่งความยุติธรรมประกอบกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุนยุติธรรม ก็ได้มีนโยบายของ รัฐบาลเกี่ยวกับการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อนยากไร้ ไม่ได้รับความเป็นธรรม ให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น ผู้มีอำนาจในการพิจารณาคำขอรับความ ช่วยเหลือ หากได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ข้างต้น ก็สามารถพิจารณานุมัติ ไม่นุมัติ หรือยุติการให้ความช่วยเหลือได้

การจัดตั้งกองทุนยุติธรรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ประชาชน ในการดำเนินคดี การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ดังนั้น ภารกิจสำคัญ ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน จึงประกอบไปด้วย

- ๑) การให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี
- ๒) การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย
- ๓) การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ๔) การสนับสนุนโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

๑. การให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี

สำหรับกรณีการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีในชั้นบังคับคดีนั้น ประชาชนสามารถขอรับบริการ (ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือ) ทางช่องทางดังนี้

๑) ติดต่อขอรับบริการด้วยตัวเอง หรือทางไปรษณีย์ ณ สำนักงานกองทุนยุติธรรม หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ๗๖ จังหวัด

๒) ยื่นคำขอออนไลน์ผ่านเว็บไซต์กองทุนยุติธรรม

โดยกองทุนยุติธรรมจะให้ความช่วยเหลือเป็นค่าใช้จ่าย ได้แก่

๑) ค่าจ้างทนายความในการบังคับคดี คดีละ ๕,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท

๒) ค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๓

หากกรณีผู้ขอรับความช่วยเหลือ ไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของอนุกรรมการหรือประธาน ให้ยื่นหนังสือขอให้ทบทวนผลการพิจารณาแต่คณะอนุกรรมการหรือประธาน แล้วแต่กรณี พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและข้อเท็จจริงภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณา ดังนั้น หากคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด มีมติไม่อนุมัติคำขอรับความช่วยเหลือเงินกองทุนยุติธรรม ผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ แต่สามารถยื่นหนังสือขอให้ทบทวนผลการพิจารณาต่อคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดได้ ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๙

๒. การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

การยื่นคำขอฯ จะต้องยื่นคำขอเป็นรายชั้น ตั้งแต่ชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา และจะต้องยื่นคำขอฯ เข้ามาใหม่เมื่อเข้าสู่ชั้นพิจารณาใหม่ เนื่องจากพฤติการณ์คดีหรือข้อเท็จจริงในแต่ละชั้นพิจารณาอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามผลของการพิจารณาในแต่ละชั้น ซึ่งการยื่นคำขอฯ ผู้ขอฯ สามารถยื่นคำขอฯ ได้ที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือยื่นผ่านหน่วยงานราชการอื่น หรือโดยวิธีการส่งไปรษณีย์หรือทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ เมื่อผู้ขอฯ ได้รับการอนุมัติเงินช่วยเหลือตลอดจนทำสัญญาการได้รับเงินฯ และสัญญา ค้ำประกันฯ เรียบร้อยแล้ว กองทุนยุติธรรมจะมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ไปวางหลักประกันต่อศาลให้ ผู้ขอฯ ไม่สามารถนำเงินไปยื่นต่อศาลเองได้

ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือในการปล่อยตัวชั่วคราว ผู้ต้องหาในชั้นการสอบสวน หรือชั้นศาลต่าง ๆ ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๒๗ “สัญญาการได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งยื่นในชั้นพนักงานสอบสวน หรือชั้นพนักงานอัยการ หรือชั้นศาล ให้มีผลเฉพาะในชั้นนั้นๆ หากผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่ปฏิบัติตามสัญญาให้ถือว่าสัญญานั้นเป็นอันสิ้นสุด” ตามบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ มีเจตนารมณ์ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ขอรับความช่วยเหลือเป็นรายชั้นการพิจารณาเนื่องจากแต่ละชั้นการพิจารณาอาจจะมีข้อเท็จจริง และพฤติการณ์คดีที่แตกต่างกันออกไป และในการพิจารณาหลักประกันแต่ละชั้นการพิจารณาวางเงินหลักประกันจะมีการกำหนดตามที่ศาลเห็นสมควร

กรณีที่ไม่ได้รับอนุมัติตามคำขอ ผู้ขอฯ สามารถยื่นคำขอทบทวนผลการพิจารณาได้โดยการมีหนังสือต่อผู้ที่ทำการพิจารณา พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและข้อเท็จจริง ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณา

๓. การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น ผู้ขอรับการช่วยเหลือ ต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังนี้.

๑. เป็นผู้เสียหายจากการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย
๒. ถูกขังตามคำพิพากษาเกินเวลาที่กำหนด
๓. ถูกขังระหว่างการสอบสวนและมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตามกฎหมาย
๔. เกิดความเสียหายต่อร่างกาย ชีวิต จิตใจ เสรีภาพหรือกรณีอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ค่าเสียหายที่จะได้รับการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล ไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท
๓. ค่าชดเชยระหว่างทำงานไม่ได้ เป็นเวลาเกิน ๑ ปี
๔. เงินช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๕. ค่าจ้างทนายความ ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท
๖. เงินช่วยเหลือความเสียหายอื่น นอกจากข้อ ๑ - ๕ ให้ยื่นคำขอภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดสิทธิ

ส่วนที่ ๓ สิทธิของผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา ในคดีอาญาชั้นสอบสวน

สิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา ๒๙ วรรค ๒ ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

ผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัย ในคดีอาญาในชั้นสอบสวน เป็นสถานะของบุคคลในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นสถานะที่ไม่มีผู้ใดพึงปรารถนาจะเป็นอย่างแน่แท้ การที่กฎหมายกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครองประชาชน ที่ตกอยู่ในสถานะนั้นดังกล่าวให้ได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมซึ่งเป็นหลักทั่วไปในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่รัฐจัดทำให้กฎหมายที่ให้การคุ้มครองสิทธิในส่วนนี้มีมาตั้งแต่เริ่มใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๗ ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นกฎหมาย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศเองก็ได้ให้การคุ้มครองสิทธิในส่วนนี้เช่นเดียวกัน

สิทธิของผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๗/๑ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติ หรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหามีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
- (๒) ให้นำทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน
- (๓) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร
- (๔) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหามีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๓๔/๑ ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหามีอายุไม่เกิน ๑๘ ปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้

มาตรา ๑๓๔/๓ ผู้ต้องหามีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

มาตรา ๑๓๔/๔ ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า

(๑) ผู้ต้องหามีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจ ใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

(๒) ผู้ต้องหามีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ได้จนคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้

ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา ๑๓๔/๑ มาตรา ๑๓๔/๒ และ มาตรา ๑๓๔/๓ จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้

มาตรา ๑๓๕ ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็น การให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบ ประการใดๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใดๆ ในเรื่องที่ต้องการนั้น

สิทธิของผู้ต้องหาเป็นสิทธิตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครองประชาชนที่ตกอยู่ในสถานะดังกล่าวให้ได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมซึ่งเป็นหลักทั่วไปในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่รัฐจัดทำให้กฎหมายที่ให้การคุ้มครองสิทธิในส่วนนี้มีมาตั้งแต่เริ่มใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๗ ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศเองก็ได้ให้การคุ้มครองสิทธิในส่วนนี้เช่นเดียวกัน

หลักในวิธีการดำเนินคดีอาญาได้ให้คำนิยามของคำว่า ผู้ต้องหา ไว้ดังนี้

ผู้ต้องหา หมายความว่า บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล

สรุปได้ว่า เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจแจ้งต่อบุคคลใดว่าเป็นผู้กระทำความผิดในคดีอาญา บุคคลนั้นก็จะอยู่ในฐานะผู้ต้องหาทันที เมื่อนั้นสิทธิตามกฎหมายของบุคคลนั้น ในการที่จะได้รับการปฏิบัติในฐานะผู้ต้องหา จึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นการควบคุมให้เจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไปตามกฎหมาย ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจในชั้นจับกุม ชั้นการสอบสวน ผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย ก็จะได้รับคุ้มครอง พอสรุปได้ ดังนี้.

๑. สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีความผิดจนกว่าจะมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าได้กระทำความผิด ท่านจึงมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติเสมือนผู้บริสุทธิ์

๒. สิทธิที่จะได้รับการสอบสวนหรือพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

๓. สิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลที่ท่านไว้วางใจเข้ารับฟังการสอบสวน สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความให้กรณีที่ท่านไม่สามารถจัดหาทนายความเองได้ท่านสามารถร้องขอทนายความโดยรัฐจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในส่วนของท่าน

๔. สิทธิที่จะตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของท่านในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การ

๕. สิทธิที่จะได้รับการเตือนก่อนให้ถ้อยคำในชั้นสอบสวนว่า “ถ้อยคำที่ท่านกล่าว อาจจะเป็นพยานหลักฐานยืนยันท่านในการพิจารณาได้” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนเองถูกฟ้องคดีนั่นเอง

๖. สิทธิที่จะให้การแก้คดีโดยอิสระ กล่าวคือ พนักงานสอบสวนต้องไม่ล่อลวง ชูเชิญ หรือให้สัญญากับท่านเพื่อจูงใจให้ท่านให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหาท่าน

๗. สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวในกรณีที่ถูกคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๘. สิทธิที่ท่านจะได้รับการพิจารณาคำขอประกันผู้ต้องหาในคดีอาญาอย่างรวดเร็ว และจะเรียกหลักประกันจนเกินควมได้การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามกฎหมายและต้องแจ้งให้ทราบโดยเร็ว ตลอดจนกรณีที่ท่านถูกคัดค้านการประกันตัว ท่านก็ยังมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คัดค้านการไม่ให้ประกันตัว

๙. ในระหว่างที่ท่านถูกควบคุมตัวหรือขัง นอกจากท่านมีสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมตามสมควรแล้ว หากท่านเกิดเจ็บป่วย ท่านก็มีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเช่นเดียวกัน

๑๐. กรณีที่ผู้ต้องหาไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทย หรือไม่สามารถพูดหรือได้ยินหรือสื่อความหมายได้ ท่านมีสิทธิที่จะมีล่ามในการแปลภาษาหรือล่ามภาษามือในการสื่อสาร